

ODPORNOST NA PODNEBNE SPREMEMBE- DELAVNICE S STROKOVNO JAVNOSTJO ZA VIZIJO LJUBLJANE 2045

Avtorji:

mag. Katarina Konda, Rok Žnidaršič, Anita Kranjc, Liljana Jankovič Grobelšek,
dr. Alma Zavodnik Lamovšek, dr. Mojca Foški

Mestna občina Ljubljana se je v letu 2023 odločila, da bo pričela s pripravo nove Vizije razvoja MOL do leta 2045, ki bo nadgradila obstoječo Vizijo Ljubljana 2025 (2007).

Kako bo Ljubljana videti leta 2025?

Kam se bo širila, kje bomo našli prostor za gradnjo mesta?

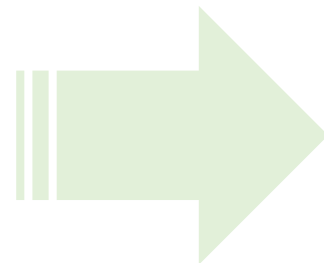
Kakšno vlogo bo imelo mesto v Evropi, državi in regiji?

Kakšne spremembe bo doživela?

LJUBLJANA 2025

Predlog prostorske vizije dolgoročnega razvoja mesta

Za pripravo vizije se je poleg zakonsko obveznega vključevanja javnosti v proces priprave prostorskih dokumentov (ZUreP-3, 2021) odločila za predhodno javno razpravo in v ta namen najprej povabila široko strokovno javnost na tematske delavnice, s katerimi je želela nasloviti tri najbolj aktualne teme, ki bodo pomembno vplivale tako na dolgoročni kot na kratkoročni razvoj MOL.

VIZIJA LJUBLJANA 2025

VIZIJA LJUBLJANA 2045

Ljubljana bo sonaravno mesto

Odpornost na podnebne spremembe

Ljubljana bo vseslovenska metropola

Mesto dobre dostopnosti

Ljubljana bo idealno mesto

Podoba mesta in mestne krajine

DELAVNICE

Lokacija: **Center Rog**

Organizacija delavnic: **MOL in Katedra za prostorsko planiranje s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani**

Število udeležencev: **skupaj 159 vabljenih strokovnjakov ter 20 udeležencev s strani organizatorjev (MOL in KPP)**

Izvedba: **metoda “viharjenja možganov” (angl. brainstorming) in svetovna kavarna**

Čas trajanja: **cca 3 ure / delavnica**

Kako: **vsebinska izhodišča za delo sta podala dva vabljena uvodničarja, sledila je delavnica v dveh delih**

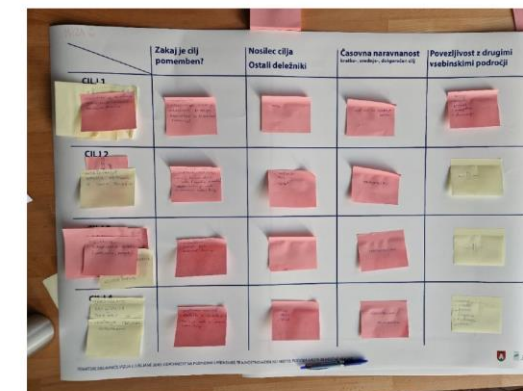
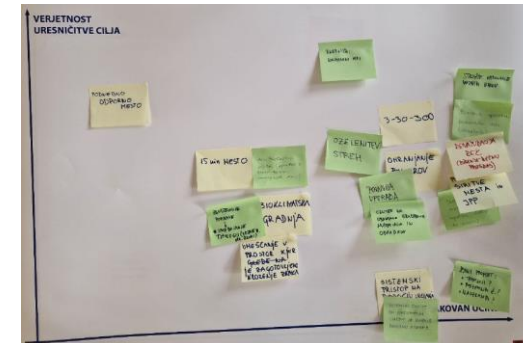
V prvem delu so se udeleženci ukvarjali z Vizijo Ljubljane 2024 in po skupinah oblikovali cilje, ki jih je treba zasledovati v okviru posamezne teme.

V drugem delu so udeleženci predlagali ukrepi za tiste cilje, ki jih je mogoče uresničiti kratkoročno.

Kaj: S strukturiranim pristopom smo spodbudili odprt pogovor ter omogočili udeležencem, da so s svojim znanjem in idejami prispevali k oblikovanju ciljev Vizije Ljubljana 2045 in predlagali ukrepe za 5. spremembe in dopolnitve OPN MOL ID.

DELAVNICE

Slika 8: Delovna površina, na kateri so udeleženci opredelili cilje glede na pomen in časovno naravnost; ob tem so določili tudi nosilce cilja in ostale deležnike, ki so odgovorni za njegovo uresničitev

1. Tematska delavnica ODPORNOST NA PODNEBNE SPREMEMBE

1. Tematska delavnica ODPORNOST NA PODNEBNE SPREMEMBE

Predlog ciljev

- **SODELOVALNO** – rešitve gradimo vključujoče, odprto in s socialno noto
- **ODPORNO** – rešitve gradimo predvsem z modro zeleno infrastrukturo
- **VARČNO** – poudarjamo samooskrbo, varčno rabo virov in prenovo

Predlog ukrepov

1. Normativni ukrepi
2. Finančni ukrepi
3. Izvedbeni ukrepi
4. Podporni ukrepi

Predlog ciljev

Ljubljana je **SODELOVALNO** mesto – rešitve gradimo vključujoče, odprto in s socialno noto.

Najbolj izpostavljeni cilji so:

- **Sodelovanje** med različnimi raziskovalnimi ustanovami in javno upravo – intra in multi modalnost ter izdelava ustreznih strokovnih podlag.
- **Vključevanje** vseh uporabnikov mesta: vzpostavljeno je vključevanje in sodelovanje ljudi – participacija, ljudje sodelujejo pri soustvarjanju mesta, odločanju (Participacija pri posegih znotraj mesta).
- **Socialno povezano mesto** Ljubljana je večvrstno in pravično mesto – inkluzivno mesto s spoštovanjem različnosti in tolerantnostjo (brez socialne segregacije).

Ugotovitve: Odprtost mesta (mestne uprave) do vseh deležnikov je pomembno za doseganje ciljev odpornosti mesta. Deležniki želijo soustvarjati vsebine in podobo mesta, saj se zavedajo, da je mesto »njihovo«. Udeleženci menijo, da je pomembno obveščanje o vseh vsebinah, izobraževanje, aktivno in ciljno vključevanje vseh ter prehod na participativen proračun.

Predlog ciljev

Ljubljana je **ODPORNO** mesto – rešitve gradimo predvsem z modro zeleno infrastrukturo

Najbolj izpostavljeni cilji so:

- Povečanje zelenih površin v gosto naseljenih območjih in na splošno povsod v mestu
- Hladno in zeleno mesto (ozelenjevanje streh, zmanjšanje toplotnih otokov, zelene stene/fasade)
- Na naravi temelječe (nature based solution-NBS) in regenerativno mesto
- Parkirišča z več zelenimi površinami in drevesi, visoka košata drevesa za senco, itd.
- Prehod na koncept 3-30-300
- Ohranjanje in zagotavljanje prostora vodi (razlivanje vode, več površin za zadrževanje vode)
- Zbiranje in ponovna uporaba padavinske vode (zbiralniki, uporaba deževnice za sanitarno vodo)
- (Strožje) varovanje vodnih virov ter vodnih količin (oskrba s pitno vodo),

Ugotovitve: Upravljanje z vodami (površinskimi in podzemnimi/pitnimi) ter zelenimi površinami (varovanje obstoječih zelenih površin, razvoj novih konceptov, večanje ozelenitve mesta, itd.) so ključni in številčno najbolj zastopani cilji za doseg podnebne nevtralnosti mesta. Udeleženci so navedli širok nabor ciljev, ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo ter kažejo tudi na veliko skrb za kakovost bivanja in zdravja ljudi.

Predlog ciljev

Ljubljana je VARČNO mesto – poudarjamo samooskrbo, varčno rabo virov in prenavo

Najbolj izpostavljeni cilji so:

- Povečanje energetske samooskrbe (energetska varnost, učinkovitost, prehod na obnovljive vire energije).
- Prehranska samooskrba (visoke grede, vrtovi, urbano vrtičkarstvo, urbano kmetijstvo, itd.).
- Spodbujanje k lokalni pridelavi in porabi hrane (javne ustanove, sodelovanje med lokalnimi pridelovalci in potrošniki).
- Zmanjšanje porabe (virov – vode, tal), ponovna uporaba vode, reciklaža, ponovna uporaba.
- Spodbujanje prenov pred novogradnjo (prenova in sanacija stavb, revitalizacija degradiranih območij).
- Razvoj 15 minutnega mesta (zmanjševanje porabe energije, prometa, časa, prostora, itd.).
- Omejevanje/prepoved poselitve na ogroženih, poplavnih, plazovitih območij.

Ugotovitve: Cilji, ki smo jih razvrstili v sklop »varčnosti« so odražajo tudi v mnogih ciljeh s področja modro zelene infrastrukture (ukrepi ozelenjevanja mesta v smislu zmanjševanja porabe energije za hlajenje, zbiranje in zadrževanje vode), prav tako pa tudi v ciljeh s področja prometa (zmanjšanje porabe energije, omejevanje osebnega prometa, itd.).

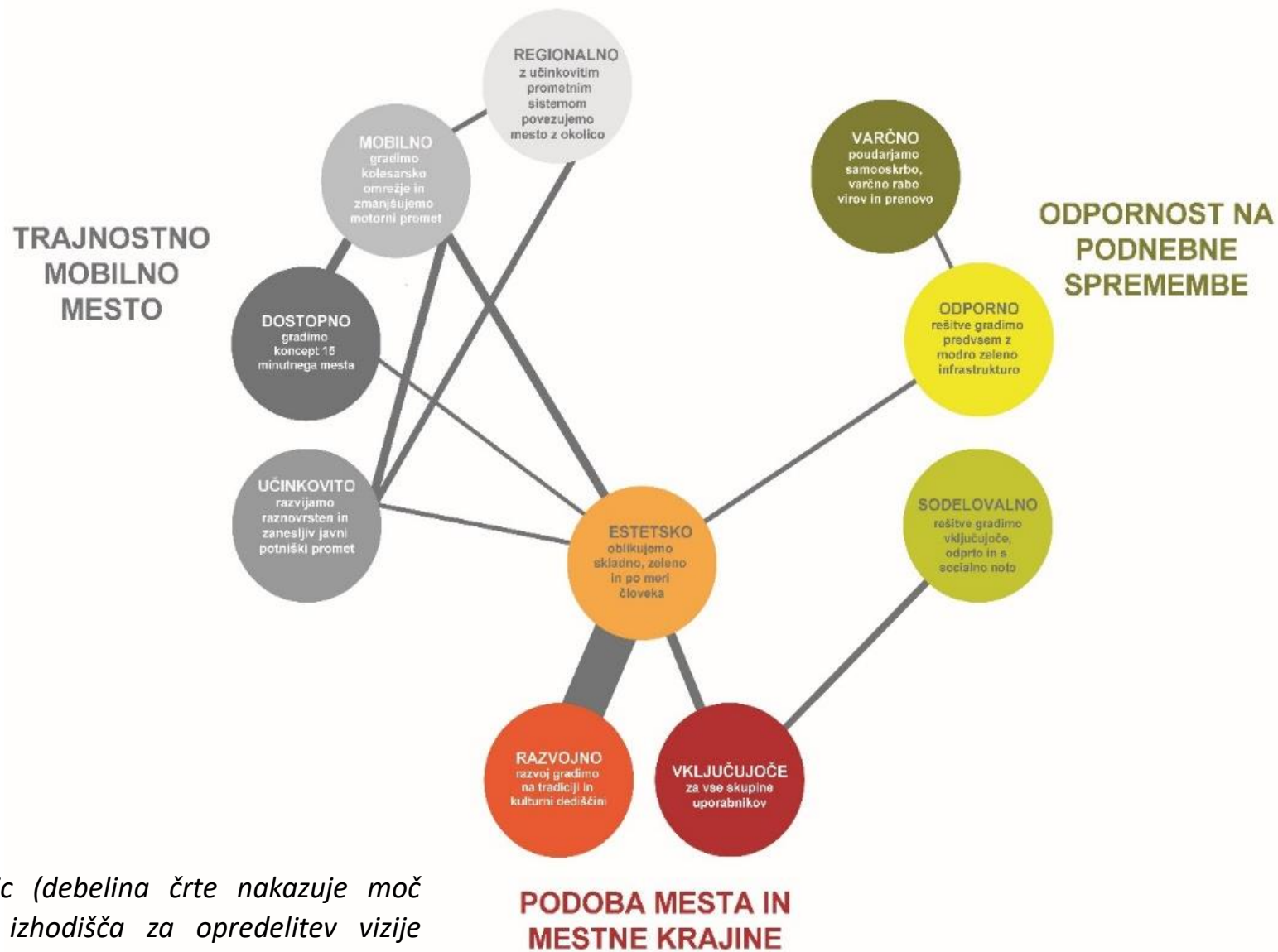
Predlog ciljev

Ostali cilji:

- Uvajanje novega prometnega modela, trajnostna mobilnost, omejevanje avtomobilskega prometa.
- Izboljšanje JPP, razvoj kolesarskega sistema, Ljubljana dostopno mesto.
- Preprečevanje socialne segregacije v prostoru in znotraj objektov.
- Sistemski pristop na področju urejanja prostora, upoštevanje določil OPN, opolnomočenje javnega sektorja.

Med ostale cilje smo uvrstili tiste cilje, ki jih nismo mogli uvrstiti v prva tri vsebinska področja, vendar so prav tako pomembni za doseg podnebne odpornosti. Predvsem področje prometa je bilo v dosegi ciljev podnebne odpornosti slabše zastopano, verjetno tudi zato, ker je bila tej tematiki namenjena celotna delavnica.

Medsebojno povezovanje ciljev

Slika: Povezovanje ciljev s tematskih delavnic (debelina črte nakazuje moč medsebojne povezave), ki jasno nakazujejo izhodišča za opredelitev vizije Ljubljana 2045

Predlog ukrepov

NORMATIVNI UKREPI

V OPN se ohranjajo zelene površine in načrtujejo nove

Ukiniti nezazidana stavbna zemljišča na ogroženih območjih (OPN)

OPN mora predpisati obvezno vgradnjo zbiralnikov vode

V zakonodajo bolje vgraditi sodelovanje javnosti

Izboljšanje pravnega okvirja za prostorsko urejanje

Nova kategorizacija javnih zelenih površin glede na dejansko stanje v prostoru (podpora načrtovanju)

Nadzor nad izvajanjem gradenj (ponikanje, odvodnjavanje, zasaditev dreves na zasebnih površinah)

Zaščita zelenih površin v zasebni lasti

Strožji pogoji za novogradnje, strog nadzor nad novogradnjami

Uvajanje novih strokovnih služb (npr. Oddelek za zelene površine in vode)

Projektna pisarna za prenovo (stavb, parkirnih površin)

Ustanovitev centrov ponovne uporabe (npr. ustanovitev centra za ravnanje z gradbenimi odpadki in ponovna uporaba gradbenih odpadkov pri novogradnjah)

Ureditev evidence stanovanj (prazna/prosta, sanirana, itd)

Predlog ukrepov

FINANČNI UKREPI

Proaktivna zemljiška politika

Subvencija za odtlakovanje površin (javnih in zasebnih)

Brezplačen javni promet, dražja parkirišča

Obdavčitev nepremičnin, še posebej praznih nepremičnin

Lažji pogoji kreditiranja v primeru prenove objektov

Participativni proračun

Nov model ovrednotenja stroškov prihoda na delo (npr. ekobon, nakup koles delodajalcev, karta za JPP)

Višje plače za gasilce, reševalne službe

Predlog ukrepov

IZVEDBENI UKREPI

Sprememba tlakovanih parkirnih površin v zelene parkirne površine (ozelenitev, propustnost)

Velike strešne površine nameniti fotovoltaiki, zelene strehe

Omejen dostop avtomobilskega prometa znotraj ljubljanskega prometnega obroča

Ponovna uporaba padavinske vode (zgled naj bodo najprej javne institucije)

Renaturacija vodotokov

Načrtovanje 15 minutnega mesta

Načrtovati varno kolesarsko infrastrukturo in mestne kolesarnice

Razširitev zelenih površin v obcestnem prostoru ter ob prenovah cestnih površin

Ustrezna umestitev in orientacija objektov (zajem sončne energije in hlajenje)

Gradnja ločenih kanalizacijskih in meteornih kanalov v mestih in stanovanjih

Nujno zbiranje lastnih meteornih voda na lokaciji

Izgradnja ponikovalnic in suhih zadrževalnikov

Protipotresna sanacija objektov (aktivno spodbujanje s strani MOL)

Energetska sanacija objektov

Izgradnja sistema daljinskega ogrevanja z OVE

Predlog ukrepov

PODPORNI UKREPI

Razvoj komunikacijskega sistema med deležniki za vsesplošno obveščanje za boljše sodelovanje

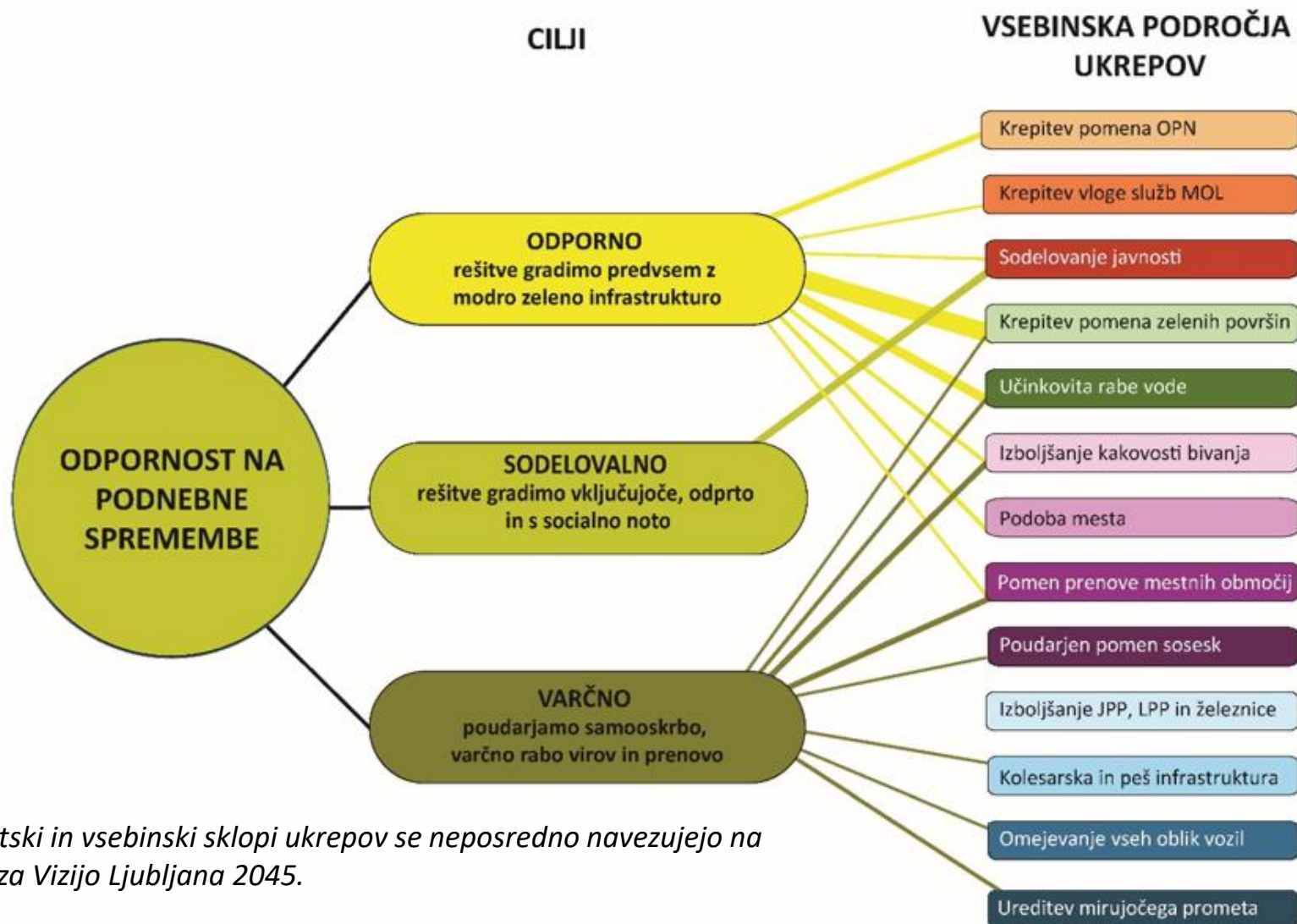
Ozaveščanje in izobraževanje mladih, javnosti, investitorjev

Spodbujanje vrtičkarstva (ozaveščanje, raziskave za razvoj)

Krepitev pomena samooskrbe s hrano, viri, energijo

Medsebojni odnosi med predlaganimi ukrepi in cilji

Predlagani tematski in vsebinski sklopi ukrepov se neposredno navezujejo na predlagane cilje za Vizijo Ljubljana 2045.

Ljubljana je vključujoče mesto dobre povezanosti s kolesarskim omrežjem, ki se še naprej razvija na tradiciji in spoštovanju kulturne dediščine. Hkrati postaja podnebno nevtralnno mesto z nadgradnjo zelenega sistema v zeleno modro infrastrukturo.

